

BLIV GRØN KIRKELIG ORGANISATION

TJEKLISTE TIL AT BLIVE EN MERE
KLIMA- OG MILJØVENLIG
ORGANISATION

GODE GRUNDE TIL AT BLIVE EN GRØN KIRKE:

- ✓ Glæde og respekt for hele Guds skaberværk
- ✓ Klima-, miljø- og naturhensyn
- ✓ Global retfærdighed
- ✓ Penge og ressourcer at spare

TJEKLISTE TIL AT BLIVE GRØN KIRKELIG ORGANISATION

Ligesom kirker kan blive Grøn Kirke, er det muligt at blive Grøn Kirkelig Organisation og blive en del af et netværk af kirker, kirkegårde, organisationer og skoler, der alle arbejder med grøn omstilling på forskellige måder. Grøn Kirke er et netværk under Danske Kirkers Råd. Som Grøn Kirkelig Organisation er I med til at forvalte Guds skaberværk med taknemlighed, respekt og omsorg. Samtidig kan større omtanke i jeres forbrug og mindre belastning af omgivelserne betyde, at I sparer både penge og ressourcer. Det er ikke en certificering, men tjeklisten fungerer som et konkret arbejds- og inspirationsredskab til at tænke grønt ind i alle områder af jeres organisation og arbejde. Det er desuden gratis at blive Grøn Kirkelig Organisation.

HVAD ER EN KIRKELIG ORGANISATION?

"Kirkelige organisationer" er en forholdsvis bred definition og favner mange forskellige organisationer, netværk, foreninger og erhverv med et kirkeligt eller kristent perspektiv. Det kan være nødhjælpsorganisationer, missionsselskaber, stiftskontorer, provstikontorer, kirkesamfunds hovedkontorer, klostre, spejder-organisationer og lokale spejderkorps, Y's Men-klubber, menighedsbørnehaver m.m. I vil givetvis ikke finde alle 48 punkter relevante, der er brugt her, men vi håber, at I alligevel vil finde tjeklisten inspirerende og relevant at arbejde med. Har I spørgsmål, er I altid velkomne til at kontakte os.

SÅDAN BLIVER I GRØN KIRKELIG ORGANISATION

Gennemgå denne liste i jeres organisation, styrelse, stab eller gruppe og meget gerne sammen med både ansatte og frivillige. I kan blive Grøn Kirkelig Organisation, når I:

- 1) Opfylder mindst 25 af de i alt 48 tiltag (der skal sættes mindst to krydser i hver kategori).
- 2) Har nedsat et grønt udvalg. En af udvalgets personer udpeges som kontaktperson til Grøn Kirke (som administrerer ordningen).

TILMELDING

Det er ganske gratis at blive en del af netværket af grønne kirkelige organisationer. Når I opfylder kriterierne, sender I en mail til gronkirke@gronkirke.dk og vedhæfter den udfyldte tjekliste. Medsend et billede og en lille tekst, der sociale medier. Medsend et billede og en lille tekst, der fortæller om jeres arbejde med det grønne, som

vi kan bruge til kommunikation på hjemmeside og sociale medier. Vi skal også have information om, hvem jeres kontaktperson er (mail, adresse, tlf.). Derefter bliver I registreret som Grøn Kirkelig Organisation. Vi registrerer jer på www.gronkirke.dk og sender jer en Grøn Kirkelig Organisation-plakat. I vil også få tilsendt forskelligt materiale, som kan hjælpe jer med at vise og kommunikere, at I er Grøn Kirkelig Organisation. I januar hvert år vil I fremover få tilsendt den nye Grøn Kirkelige Organisations-plat på mail. Hvis I stadig opfylder kriterierne for at være Grøn Kirkelige Organisation, kan I printe og hænge den nye plakat op.

Har I brug for ekstra hjælp i processen med at blive grønne, så står Grøn Kirkes sekretariat til rådighed. Det er også en mulighed at bestille konsulenthjælp fra en af vores frivillige konsulenter, der kan rådgive mere specifikt om et bestemt emne.

NÅR I ER BLEVET GRØN KIRKELIG ORGANISATION

Grøn Kirkes nyhedsmail giver inspiration og nye ideer til arbejdet med at være Grøn Kirkelig Organisation. Tilmeld jer nyhedsmailen og følg med på www.gronkirke.dk, www.facebook.com/Gronkirke og Instagram @Gronkirke. Har I gode historier eller ideer fra jeres arbejde som Grøn Kirkelig Organisation, hører vi meget gerne om det og skriver artikler om jer og jeres arbejde på vores platforme.

Tak fordi I er med!

Venlig hilsen Grøn Kirke-arbejdsgruppen under Danske Kirkers Råd

VÆRDIER

At være Grøn Kirkelig Organisation har bl.a. med det holdningsskabende arbejde at gøre. Som kirkelig organisation har I et kirkeligt tilhørsforhold og dermed adgang til et særligt sprog og en særlig tilgang til naturen og forvaltningen af skaberværket. Det handler ikke om at være moraliserende, men om at sætte ord på glæden og taknemligheden og at motivere til ansvar for jorden – som gave og opgave.

1. Vi udvikler eller fremmer liturgimateriale og inspirerer til gudstjeneste, andagter, arrangementer mm om skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed som tema.
2. Vi markerer Skabelsestiden hvert år (1. sep.-4.okt.) fx ved et arrangement, en kampagne, et tema el.lign. gerne sammen med andre.
3. Vi arrangerer eller deltager i en temaaften, foredrag, debatarrangement, udflugt, udstilling el.lign. om skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed.
4. Vi arrangerer eller deltager i indsamlinger til eller støtter på anden vis klima- og miljøprojekter i verdens fattige lande og/eller i truede områder.
5. Vi arrangerer og/eller støtter op om byttemarkeder og arbejder for genbrug og genanvendelse.
6. Vi integrerer skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed i vores arbejde med mission, vision og strategi.
7. Vi integrerer klima og miljø i kontrakter og aktiviteter med og/eller bevillinger til samarbejdspartnere, lokalafsnit, regionskontorer og lignende.
8. Vi går i dialog med politikere og andre beslutningstagere herhjemme eller ude i verden om arbejdet med skaberværket, klima, miljø, natur og/eller retfærdighed.

KOMMUNIKATION & FORANKRING

Det er vigtigt, at arbejdet med Grøn Kirkelig Organisation er synligt og forankres i jeres daglige arbejde i organisationen. Arbejdet med at være Grøn Kirkelig Organisation er ikke kun for de særligt interesserede, men alle ansatte og frivillige bør optimalt set inkluderes i arbejdet. Det, som sker i jeres organisation, må gerne også inspireres af eller inspirere dem, I er i kontakt med.

- 9. Vi formidler stof om klima, miljø, natur og/eller retfærdighed i medlemsblad, på hjemmeside, sociale medier og/eller andre informationskanaler.
- 10. Vi fortæller, at vi er en Grøn Kirkelig Organisation ved at hænge en Grøn Kirkelig Organisation-plakat op og ved at skrive om det i vores medlemsblad, på hjemmeside, sociale medier og andre informationskanaler.
- 11. Vi har udarbejdet en politik, målsætning og/eller en handlingsplan for vores arbejde som Grøn Kirkelig Organisation og gennemgår den mindst en gang om året.
- 12. Vi har vores arbejde med at udvikle os som Grøn Kirkelig Organisation på vores dagsorden ved møder på bestyrelses-, ledelses- og medarbejderniveau som fast punkt eller mindst 1 gang om året.
- 13. Vi søger at samarbejde med lokale virksomheder, kommunale enheder, kirker og andre organisationer i vores klima- og miljøarbejde.

INDKØB

At være Grøn Kirkelig Organisation indebærer at være konkret og tage tiltag, som har betydning for jeres grønne fodaftryk. Jeres indkøb af varer og tjenester kan have stor klima- og miljøpåvirkning. Indkøb gælder alle de produkter, varer og tjenester, I indkøber, herunder mad, papir, rejser, computere, værktøj, maskiner, elektricitet osv. Det er en god ide at gennemgå alle jeres indkøb for hvert arbejdsområde og overveje, om de kan gøres mere klima- og miljøvenlige. Ved faste og/eller store leverancer er det altid en god ide at indhente tilbud fra flere leverandører, inden I beslutter jer for, hvad I vil købe. Efterspørg gerne produkter med lav klima- og miljøpåvirkning, også selvom firmaerne ikke umiddelbart udbyder dem. Det viser en interesse for sådanne varer, som kan forplante sig til forhandlere og producenter.

- **14.** Vi begrænser organisationens indkøb og prioriterer holdbarhed og genbrug.
- **15.** Vi køber madvarer, som har mindst mulig klima- og miljøpåvirkning. Vi prioriterer plantebaserede, økologiske, Fairtrade-mærkede eller lokalt producerede varer og årstidens frugt og grønt.
- **16.** Vi køber miljømærkede produkter til rengøring, vedligeholdelse, kontor og udearealer.
- **17.** Vi bruger miljøcertificerede, økologiske og/eller Fairtrade-leverandører af varer og tjenester.
- **18.** Ved større anskaffelser køber vi miljøcertificerede produkter og materialer, genbrug eller upcycling.
- **19.** Ved renoveringer og byggeprojekter køber vi miljøcertificerede produkter, materialer og tjenester og overvejer brug af genbrugsmaterialer.
- **20.** Vi køber og anvender genopladelige batterier, hvor vi kan.
- **21.** Vi går i dialog med leverandører og forhandlere af varer og tjenester om mere bæredygtige løsninger og produkter, hvor det ellers ikke er at få.

ENERGIFORBRUG

Energiforbruget – særligt af varme – er ofte en dyr post i budgettet. Her kan der som regel spares meget CO2 og mange penge. At spare på energien kan indebære eftersyn af produkter (varmekilder, vandhaner, vinduer osv.), men mange gange er der meget at spare ved blot at blive bevidst om forbruget og ændre vaner i hverdagen. Det er altid godt at få professionel vejledning. Selv om man ikke ejer de lokaler, man bruger, har man ansvar for sit forbrug. Samarbejd med udlejereren mest muligt om at efterisolere, nedsætte elforbruget m.m.

- ☐ **22.** Vi har fået foretaget en energiøkonomisk gennemgang af kirkens bygninger og følger dens anvisninger, så godt vi kan.
- ☐ **23.** Vi aflæser vores målere for vand, el, varme og gas med passende intervaller, fx en gang om måneden, og bruger aflæsningen til at sætte mål for at reducere forbruget.
- ☐ **24.** Vi prioriterer lavt energiforbrug og god brændstoføkonomi ved indkøb af f.eks. computere, printer, kopimaskine, fryser, vaske- og opvaskemaskine og andre maskiner.
- ☐ **25.** Vi køber strøm fra vedvarende energikilder.
- ☐ **26.** Vi bruger LED-lyskilder (både pærer og lysstofrør)
- ☐ **27.** Vi slukker lyset i rum, som ikke er i brug og/eller har opsat (lys)sensorer og timere både inde og ude.
- ☐ **28.** Vi slukker for computere og andre kontormaskiner, når de ikke er i brug.
- ☐ **29.** Vi opvarmer med energi, der produceres mest muligt miljø- og klimavenligt og tilkobler om muligt et elektronisk styresystem.
- ☐ **30.** Vi sænker temperaturen eller slukker grundvarmen, når der ikke er folk på kontorer og i andre lokaler, når det er formålstjenligt.
- ☐ **31.** Vi begrænser brugen af vand fx med vandbesparende toiletter eller ved at fylde opvaskemaskinen helt, før den sættes i gang.
- ☐ **32.** Ved lejemål opfordrer vi udlejer til at følge ovenstående anbefalinger omkring el, vand og varme.

TRANSPORT OG UDEAREALER

Forbrug af brændstof i forbindelse med transport med personbiler, lastbiler og fly udgør et stort bidrag til de globale udledninger af CO₂ i atmosfæren. Alle kan bidrage til at mindske dette ved at vælge transportformer, der belaster klima og miljø mindre. Mange organisationer har desuden udearealer – både store og små – som kan bruges til grønne formål. Det kræver ikke meget plads at plante træer eller sætte fuglekasser eller bistader op. Der er plads til megen fantasi.

- ☐ **33.** Vi sikrer cykelparkering ved vores bygninger.
- ☐ **34.** Vi bruger cykel, bus, tog og samkørsel mere, og bil og fly mindre i forbindelse med arrangementer, møder og tjenesterejser.
- ☐ **35.** Vi undgår så vidt muligt flyrejser og betaler CO₂-kompensation ved nødvendige flyrejser.
- ☐ **36.** Vi har anskaffet en tjenestecykel, fx ladcykel, til lokal transport, hvor det er relevant.
- ☐ **37.** Vi deltager i "Vi cykler til arbejde"-kampagnen eller andre lignende kampagner, der fremmer grøn transport.
- ☐ **38.** Vi afholder nogle af vores møder og kurser online for at reducere transport, hvor det giver mening.
- ☐ **39.** Vi gennemfører miljøvenlige og økologiske aktiviteter og forbedringer på vores udearealer.
- ☐ **40.** Vi laver levesteder for vilde dyr og planter samt bevarer og beskytter eksisterende natur på udearealer.

GENBRUG OG GENANVENDELSE

Affald er ikke altid affald, men som oftest en ressource, der kan bruges et andet sted. Pap, papir, glas, mælkekartoner osv. kan anvendes i kirkens aktiviteter med børn. Papir, hvor der kun er printet på den ene side, kan laves til notesblokke. Det affald, man ikke selv kan genbruge, kan andre måske anvende. I bør aktivt bakke op om kommunens affalds- og komposteringsordninger og kan opfordre til genbrug på forskellige måder i hverdagen.

- ☐ **41.** Vi prøver at reparere vores ting og afleverer, hvad vi ikke kan bruge, til genbrug.
- ☐ **42.** Vi reducerer og tilpasser vores forbrug, så vi undgår unødigt affald, fx madspild, emballage m.m.
- ☐ **43.** Vi bruger fortrinsvist rigtigt service frem for engangsservice.
- ☐ **44.** Vi printer og kopierer fortrinsvist på begge sider af arket og anvender restpapir, hvor det er muligt.
- ☐ **45.** Vi komposterer grønt affald forsvarligt, enten på egen jord eller ved godkendt kompostering.
- ☐ **46.** Vi sorterer og afleverer husholdningslignende affald i henhold til affaldsbekendtgørelsen: mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast- og tekstilaffald, mad- og drikkekartoner, farligt affald og restaffald.
- ☐ **47.** Vi leverer elektronikaffald til godkendt modtagelse eller, hvor det er muligt, til en genbrugsordning.
- ☐ **48.** Vi organiserer genbrug og indsamling af fx tøj, lysestumper, mobiltelefoner, briller e.l.

EGNE TILTAG

Der kan være mange grønne tiltag, som ikke er dækket ind under denne tjeklistes kategorier og punkter. De tæller også med! Tilføj jeres egne idéer og tiltag her.

51. _____ _____	55. _____ _____
52. _____ _____	56. _____ _____
53. _____ _____	57. _____ _____
54. _____ _____	58. _____ _____

For yderligere inspiration: Se www.grønkirke.dk